

Použitá literatúra

- ABRAMOWICZÓWNA, Z. 1965. *Słownik grecko-polski*. Warszawa.
- ACHTENMEIR, P. J. 1970. Towards the Isolation of Pre-Markan Miracle Catanae. *JBL* 89:265–291.
— 1996. *The HarperCollins Bible Dictionary*. San Francisco, CA.
- ALEXANDER, J. A. 1864. *Commentary on the Gospel of Mark*. Grand Rapids, MI.
- ALLEN, R. 2008. Mark 14,51-52 and Coptic Hagiography. *Bib* 89:265–268.
- ALLISON, D.C. – DAVIES, W.D. 1997. *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to Saint Matthew: Vol. III*. ICC. Edinburgh.
- ANDERSON, G. H. – STAFFORD, F. J. – BURGESS, J. A. (eds.). 1992. *The One Mediator, The Saints and Mary, Lutherans and Catholics in Dialogue VIII*. Minneapolis, MN.
- APOLÓNIUS RÓDSKY. *Argonautica*.
- APULEIUS, L. M. 1989. *Apologie aneb vlastní obhajoba proti nařčení z čarodějnictví*. Praha.
Augsburské vyznanie. 1992. In *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*. Liptovský Mikuláš.
- BAASLAND, E. 1988. Die v ηερι-Formel und die Argumentation(ssituation) des Paulus. *ST* 42:69–87.
- BALTHASAR von, H. U. 1987. *Licht des Wortes*. Trier.
- BALZ, H. – SCHNEIDER, G. (ed.) 1992. *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament, I–III*. Stuttgart – Berlin – Köln.
- BARBAGLIO, G. 1995. *LA PRIMA LETTERA AI CORINZI*. BOLOGNA.
- BARTH, K. 1957–1970. *Kirchliche Dogmatik II/2*. Zollikon – Zürich.
- BARTON, J. – MUDDIMAN, J. (ed.) 2007. *The Oxford Bible Commentary*. New York – Oxford.
- BAUER, W. 1953. The „Colt“ of Palm Sunday (Der Palmesel). *JBL* 72:220–229.
— 1979. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*. Chicago, IL.
— 1988. *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*. Berlin – New York.
- BELANO, A. 2008. *Il Vangelo secondo Marco*. Roma.
- BELO, F. 1981. *A Materialist Reading of the Gospel of Mark*. Maryknoll, NY.
- BERGER, K. – NORD, CH. 1999. *Das Neue Testament und frühchristliche Schriften*. Leipzig.
- BERGER, K. 1972. *Die Gesetzesauslegung Jesu. Ihr historischer Hintergrund im Judentum und im AT. Teil 1: Markus und Parallelen*. Neukirchen-Vluyn.
- BEST, E. 1981. *Following Jesus: Discipleship in the Gospel of Mark*. Sheffield.
- BIGUZZI, G. 1981. Gesù, il discepolo e Gerusalemme nel vangelo di Marco. *RivBi* 29:177–186.
- BLACK, C. C. 2001. *Mark: Images of the Apostolic Interpreter*. Minneapolis.
- BLASS, F. – DEBRUNNER, A. – FUNK, R. W. 1961. *A Greek grammar of the New Testament and other early Christian literature*. Chicago, IL.
- BLENKINSOPP, J. 1961. The Oracle of Judah and the Messianic Entry. *JBL* 80:55–64.
- BÖCHER, O. 1993. πλανάω; ἀποπλανάω In *EDNT III.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI: 98–100.
- BRATCHER, R. G. – NIDA, E. A. 1993. *A Handbook on the Gospel of Mark*. New York.
- BRATCHER, R. G. 1952/53. A Note on Mark XI,3. *ET* 64:93.
- BROADHEAD, E.K. 1992. *Teaching with Authority: Miracles and Christology in the Gospel of Mark*. JSNTSup 74. Sheffield. Broadus, A. J. 1905. *Commentary on the Gospel of Mark*. Philadelphia, PA.

- 1994. *Prophet, Son, Messiah: Narrative Form and Function in Mark 14-16*. Sheffield.
- BROCK, S. P. 1977. Limitations of Syriac in Representing Greek. In *The Early Versions of the New Testament: Their Origin, Transmission, and Limitations*, edited by B. Metzger. Oxford: 83–98.
- 1992. Syriac Versions. *ABD* VI:793–799.
- BROER, I. 1991. ἐξουσία, ας, ἡ. In *EDNT* II., edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI:9–11.
- BROOKS, J. A. 2001. *Mark*. (NAC 23). Nashville, TN.
- BROWN R. E. 1971. *The Gospel according to John*. London.
- 1994a. *Ježíš v pohledu Nového zákona: Úvod do christologie*. Praha.
- 1994b. *The Death of the Messiah 2*. New York.
- 1998. *An Introduction to the New Testament*, New York.
- BROWN, S. G. 2003. On the Composition History of the Longer („Secret“) Gospel of Mark. *JBL* 122/1:89–110.
- BULTMANN, R. 1931. *Die Geschichte der synoptischen Tradition*. Göttingen.
- 1973. *Histoire della tradition synoptique*. Paris.
- CABA, J. 1988. Messaggio di San Marco sulla risurrezione di Gesù. In *Cristo, mia speranza, è risorto. Studio esegetico dei „vangeli“ pasquali*. Milano.
- CAMPENHAUSEN, H. 1997. *The Formation of the Christian Bible*. Mifflintown, PA.
- CASALINI, N. 2005. *Lettura di Marco. Narrativa, Esegetica, Teologica*. Jerusalem.
- Catena in Matthaeum*. 1840. In *Catena graecorum patrum in Novum Testamentum I*, edited by J. A. Cramer. In *Evangelia S. Matthaei et S. Marci*. Oxford.
- CELSUS. *De Medicina* (v knižniciach iba vo francúzštine).
- COHN-SHERBOK, D. M. 1981. Jesus' Defense of the Resurrection of the Dead. *JSNT* 11:64–73.
- Concordia Triglota*. 1921. St. Louis, MO.
- CORLEY, K. E. 2002. *Women & the Historical Jesus. Feminist Myths of Christian Origin*. Polebridge, MT.
- CROSSAN, D. J. 1995. *Who Killed Jesus? Exposing Roots of Anti-Semitism in the Gospel Story of the Death of Jesus*. New York.
- CULLMANN, O. 1966. Der zwölfte Apostel. In *Vorträge und Aufsätze, 1925–1962*, edited by K. Fröhlich. Tübingen – Zürich.
- DAHL, N. A. 1948. Anamnesis. Mémoire et commémoration dans le christianisme primitif. *ST* 1:69–95.
- DALMAN, G. 1967. *Orte und Wege Jesu*. Darmstadt.
- DANIÉLOU, J. 1944. *Platonisme et théologie mystique. Essai sur la doctrine spirituelle de Saint Grégoire de Nysse*. Paris.
- DANOVE, P. 1966. The Characterization and Narrative Function of the Women at the Tomb (Mc 15,40-41.47; 16,1-8). *Bib* 77:375–397.
- DAUTZENBERG, G. 1991. διακρίνω. In *EDNT* II., edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI.
- DECONICK, A. 2007. *The Thirteenth Apostle: What the Gospel of Judas Really Says*. London.
- DERRETT, J. D. M. 1971. Law in the New Testament: The Palm Sunday Colt. *NovT* 13:241–258.
- 2001. ΠΑΛΙΝ: The Ass Again (Mk 11,3d). *FN* 14:121–129.
- DESOLDA, J. N. F. 1876. *Patero kněh proti kacířstvím s některými dodatky*. Praha.
- DIBELIUS, M. 1959. *Die Formgeschichte des Evangeliums*. Tübingen.
- DIXON, E. P. 2009. Descending spirit and descending gods: a “Greek” interpretation of the spirit’s “descent as a dove” in Mark 1:10. *JBL* 128,4:759–780.

Úvod

- DÖLGER, F. J. 1936a. Das Lösen der Schuhriemen in der Taufsymbolik des Klemens von Alexandrien. In *Antike und Christentum* V:87–94.
— 1936b. Das Schuh-Ausziehen in der altchristlichen Tauf liturgie. Der Lederschuh in der antiken und christlichen Kultsymbolik. In *Antike und Christentum* V:95–108.
- DONAHUE, J. R. – HARRINGTON, D. J. 2002. *The Gospel of Mark*. Collegeville, MN.
— 2005. *Evangelium podle Marka*. (Sacra Pagina 2). Kostelní Vydří.
- DORMYER, D. 1993. *Das Neue Testament im Rahmen der Antiken Literaturgeschichte. Eine Einführung*. Darmstadt.
- DOSPĚL, M. 2006. *Jidášovo evangelium*. Praha.
- DOUGLAS, J. D. (ed.). 2009. *Nový biblický slovník*. Praha.
- DOWD, S. E. 2000. *Reading Mark: A Literary and Theological Commentary on the Second Gospel*. Macon, GA.
- DRÁPAL, D. 1985. *Spisy apoštolských otců*. Praha.
- DUBOVSKÝ, P. 2000. Cosmology in 1 Henoch. *Archív Orientální* 68:205–218.
— 2006. Štruktúra patriarchálnej rodiny v Starom zákone a jej vplyv na nerozlučnosť manželstva. In *Rodina v súčasnom svete*. Bratislava: 9–18.
— 2006 ed. *Genesis*. Trnava.
— 2011. Povolanie a formácia Petra v Evanjeliu podľa Lukáša. *VT* 1:88–106.
- DUS, J. A. – BARTOŇ, J. 2003. *Příběhy apoštolů: Novozákonní apokryfy II*. Praha.
- DUS, J. A. – POKORNÝ, P. 2001. *Novozákonní apokryfy: Neznáma evangelia I*. Praha.
- DUS, J. A. 2007. *Proroctví a Apokalypsy: Novozákonní apokryfy III*. Praha.
- ECKEY, W. 1998. *Das Markusevangelium, Orientierung am Weg Jesu – Ein Kommentar*. Neukirchen-Vluyn.
- EHRMAN, B. E. 2007. *Stratené evanjelium Judáša Išariotského. Nový pohľad na zradcu a zradeneho*. Bratislava.
- ELLIS, E. E – GRÄSSER, E. (ed.) 1975. *Jesus und Paulus: Festschrift für Werner Georg Kümmel zum 70. Geburtstag*. Göttingen.
- ERLEMANN, K. 1996. *Papyrus Egerton 2: „Missing Link“ zwischen synoptischer und johanneischer Tradition*. *NTS* 42. Durham.
- ERNST, J. 1981. *Das Evangelium nach Markus*. Regensburg.
— 1991. *Il Vangelo secondo Marco*. Brescia.
- EURÍPIDÉS. 1988. *Héraklés a jiné tragédie*. Praha.
- EVANS, C. A. 2001. *Mark 8:27-16:20*. (WBC 34B). Nashville, TN.
- FARKAŠ, P. 2000. *Novozákonné texty, symbolika a interpretácia*. Banská Bystrica- Badín.
— 2003. *Symbolika čísel a farieb v Zjavení apoštola Jána*. Bratislava.
- FERGUSON, E. 1993. *Backgrounds of Early Christianity*. Grand Rapids, MI.
- FERRIS, P. W. 1992. *The Genre of Communal Lament in the Bible and the Ancient Near East*. Atlanta, GA.
- FIORENZA, E. 1998. *In Memory of Her. A Feminist Theological Reconstruction of Christian Origin*. New York.
- FOCANT, C. 2004. *L'évangile selon Marc*. Paris.
- Formula svornosti. 1992. In *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*. Liptovský Mikuláš.
- FRANCE, R. T. 2002. *The Gospel of Mark. A Commentary of the Greek Text*. Grand Rapids, MI.
- FREYNE, S. 2006. *Jesus, a Jewish Galilean. A new reading of the Jesus-story*. London – New York.
- FRIEDRICH, G. 1935. *Euvaggelion*. TDNT. Stuttgart.
- GÁBRIŠ, K. 1955. *Apoštolskí otcovia*. Bratislava.
- GAMBLE, H. Y. 1995. *Books and Readers in the Early Church*. New Haven, CT.
- GARRET, D. A. 2001. *Hosea, Joel*. (NAC 19A). Nashville, TN.

- GIESEN, H. 1993. ὑπόκρισις, εως, ἡ; ὑποκρίνομαι In *EDNT III.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI:403–404.
- GNILKA, J. 1980. *Das Evangelium Nach Markus*. Leipzig.
- 1982. *Das Evangelium nach Markus II*. Leipzig.
- 1998. *Marco. Assisi*.
- 2008. *Das Evangelium nach Markus (Mk 8,27 – 16,20)*. (EKK II/2). Neukirchen-Vluyn.
- GOULD, E. P. 1912. *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to St. Mark*. (ICC). Edinburgh.
- GRILLI, M. 2009. *L'impotenza che salva. Il mistero della croce in Mc 8,27–10,52*. Bologna.
- GRIMM, J. – GRIMM, W. 1963. *Rozprávky*. Bratislava.
- GRUNDMANN, W. 1959. *Das Evangelium nach Markus*. (ThHNT 2). Berlin.
- GUELICH, R. A. 1989. *Mark 1-8:26*. (WBC 34A). Dallas, TX.
- GUNDRY, R. H. 1967. *The Use of the OT in St. Matthew's Gospel, with Special Reference to the Messianic Hope*. (NovTSup 18). Leiden.
- 1993. *Mark: A Commentary on his Apology for the Cross*. Grand Rapids, MI.
- HAREZGA, S. 2006. *Ježus i Jego uczeniowie: Model chrześcijańskiej formacji w Ewangelii według św. Marka*. Lublin.
- HARRINGTON, D. – DONAHUE, J. R. 2005. *Evangelium podle Marka*. Kostelní Vydří.
- HARRINGTON, D. 2002. *The Gospel of Mark*. (Sacra Pagina 2.) Collegeville, MN.
- HARTMANN, L. 1990. ὄνομα. In *EDNT II.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI.
- HASTINGS, R. A. M. 1824. *Praxeis ton apostolon. Acta Apostolorum variorum notis tum dictionem tum materiam illustrantibus suas adjecit*. Cambridge.
- HATINA, T. R. 2005. Who Will See “The Kingdom of God Comming with Power” In Mark 9,1 – Protagonists or Antagonists? *Bib* 86:20–34.
- HAUBECK, W. – Siebenthal von, H. 1997. *Neuer sprachlicher Schlüssel zum griechischen Neuen Testament, Matthäus bis Apostelgeschichte*. Giessen – Basel.
- HEARD Jr., W. J. 1992. Mount of Olives. *ABD II*. New York.
- HECKEL, T. K. 1999. *Vom Evangelium des Markus zum viergestaltigen Evangelium*. Tübingen.
- HEIL, J. P. 1999. A Note on ‘Elijah with Moses’ in Mark 9,4. *Bib* 80:115.
- HEISING, A. 1966. *Die Botschaft der Brotvermehrung*. (SBS 15). Stuttgart: 69–71.
- HEIL, J.P. 2000. The Transfiguration of Jesus: Narrative Meaning and Function of Mark 9:2-8, Matt 17:1-8, and Luke 9:28-36. *AnBib* 144. Roma.
- HENGEL, M. 2000. *The Four Gospels and the One Gospel of Jesus Christ: an Investigation of the Collection and Origin of the Canonical Gospels*. Harrisburg, PA.
- HILL, D. 1967. Greek Words and Hebrew Meanings: Studies in the Semantics of Soteriological Terms. *SNTSMS 5*. London.
- HOOKE, M.D. 1991. *The Gospel According to St Mark*. London.
- HENGEL, M. – SCHWEMER, A. M. 2000. *Paulus zwischen Damaskus und Antiochien*. Tübingen.
- HERIBAN, J. 1992. *Príručný lexikón biblických vied*. Rím.
- HESIODOS. *Astronomy*.
- HIPPOKRATES. *De morbo Sacro*.
- HOMÉROS. 1962. *Ílias*. Bratislava.
- HOVEY, A. 1881. *Ammerican Commentary on the New Testament*. Philadelphia, PA.
- HOWARD, V. – PEABODY, D. B. 2000. Ewangelia według sw. Marka. In *Miedzynarodowy Komentarz do Pisma swietego. Komentarz katolicki i ekumeniczny na XXI wiek*, edited by W. R. Farmer. Warszawa:1206–1238.
- HUEY, F. B. 2001. *Jeremiah, Lamentations*. (NAC 16). Nashville, TN.
- HURTADO, L. 1989. *Mark*. (NIBC 2). Peabody, MA.

Úvod

- CHANCEY, M. A. 2007. How Jewish Was Jesus' Galilee. *BAR* 33:42–50, 76.
- CHILTON, B. D. 1982. Jesus ben David; Reflections on the Davidsohnfrage. *JSNT* 14:88–112. Imbert, J. 1991. *Proces s Ježišom*. Bratislava.
- INWOOD, B. 2008. Stoicism. In *Brill's New Pauly* 13. Leiden – Boston, MA.
- JEREMIAS, J. 1959. Paarweise Sendung im Neuen Testament. In *New Testament Essays. Studies in Memory of T. W. Manson*, edited by J. B. Higgens. Manchester: 136–143.
- 1969. *Jerusalem in the Time of Jesus: An Investigation into Economic and Social Conditions during the New Testament Period*. Philadelphia, PA.
- JEREMIAS, J. 1963. Parables of Jesus. New York. Johnson, E. S. 2000. Mark 15,39 and the So-Called Confession of the Roman Centurion. *Bib* 81:406–413.
- JOHNSON, S. E. 1960. *A Commentary on the Gospel according to St. Mark*. London.
- KACZMAREK, J. 2001. Rabinistyczne tło nauki Jezusa o zmartwychwstaniu umarłych. *Warszawskie Studia teologiczne* 15:37–47.
- KASSER, R. – MEYER, M. – WURST, G. (eds.) 2006. *The Gospel of Judas. English Translation, Coptic Transcription*. Washington, D.C.
- KEE, H. C. 1975. The Function Scriptural Quotations and Allusions in Mark 11-16. In *Jesus und Paulus: Festschrift für Werner Georg Kümmel zum 70. Geburtstag*, edited by E. Earle Ellis and Erich Grässer. Göttingen.
- KEE, H. K. 1992. Medicine and Healing. *ABD* IV. New York.
- KEENER, C. S. 2000. *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*. Warszawa.
- KEERANKERI, G. 2003. The Love Commandment in Mark: An Exegetico-Theological Study of Mk 12, 28-24. *AnBib* 150. Roma.
- KELHOFFER, J. A. 2000. *Miracle and Mission: The Authentication of Missionaries and Their Message in the Longer Ending of Mark*. Tübingen.
- 2004. *EUAGGELION as a Reference to 'Gospel' Materials*. *ZNW* 95:1–34.
- KERTELGE, K. 1994. *Markusevangelium*. Würzburg.
- KHOURI, R. 2005. Where John Baptized: Bethany Beyond Jordan. *BAR* 31:34–43.
- KIM, T. H. 1998. The ἄνθρωπος υἱὸς θεοῦ in Mark 15,39 and the Roman Imperial Cult. *Bib* 79:221-241.
- KINMAN, B. 1994. Jesus' 'Triumphal Entry' in the Light of Pilate's. *NTS* 40:442–448.
- KIRAZ, G. A. 1996a. *Comparative Edition of the Syriac Gospels I. Matthew*. Leiden.
- 1996b. *Comparative Edition of the Syriac Gospels II. Mark*. Leiden.
- KIŠŠ, I. 2000. *Symbolika – ekumenika*. Bratislava.
- KLAUCK, H. J. 2002. *Apokryphe Evangelien. Eine Einführung*. Stuttgart.
- KLUSKA, B. 2001. Performativnosť biblickej paraboly. *Verbum* 12:20-27.
- 2007. Uczeń Ikoną Chrystusa. Studium egzegetyczno-teologiczne Mowy pożegnalnej J 13,31-16,33. Lublin.
- KOESTER, H. 1989. The Text of the Synoptic Gospels in the Second Century. In *Gospel Traditions in the Second Century: Origins, Recensions, Text, and Transmission*, edited by W. L. Petersen; Notre Dame, IN:19-37.
- 1990. *Ancient Christian Gospels: Their History and Development*. Philadelphia, PA.
- 1983. History and Development of Mark's Gospel (From Mark to Secret Mark and "Canonical" Mark). In *Colloquy on New Testament Studies: A Time for Reappraisal and Fresh Approaches*, edited by B. Corley. Macon, GA:35–57.
- KOCH, D. A. 1975. *Die Bedeutung Der Wundererzählungen Für Die Christologie Des Markus-evangeliums*. Berlin – New York.
- KOREČKOVÁ, A. 2007. Text a dejiny Evanjelia podľa Judáša. *ErEd* 2:83–88.
- 2009. 144 000 v Zjavení Jána. In *Apokalyptische Orientation*, edited by I. Peres. Komárno:43–64.

- KREMER, J. 1991. ἐγεῖρω egeirō. In *EDNT II.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI:372-376.
- KROLL, G. 1995. *Po Stopách Ježíšových*. Praha.
- 2002. *Po stopách Ježíšových*. Kostelní Vydří.
- ŁACH, J. 1999. Określenie Boga Ojcem w Ewangelii św. Mateusza. In *Ty, Panie, jesteś naszym Ojcem (Iz 64,7). Biblia o Bogu Ojcu*, edited by F. Mickiewicz a J. Warzecha. Warszawa:70–80.
- ŁACH, S. 1990. *Księga Psalmów: Wstęp – Przekład z oryginału – Komentarz – Ekskursy*. Poznań.
- LANE, W. L. 1974. *The Gospel according to Mark*. (NICNT 2). Grand Rapids, MI – Cambridge.
- LANGKAMMER, H. 1977. *Ewangelia według św. Marka. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*. Poznań – Warszawa.
- LAPIDE, P. 1991. An Judas Iskariot. Ein Brief. In *Judas, wer bist du?*, edited by R. Niemann. Gütersloh.
- 1995. *Kdo byl vinen Ježíšovou smrtí?* Brno.
- LAUB, F. 2001. *Malý stuttgartský komentář. Nový zákon 14 (List Židům)*. Kostelní Vydří.
- LÉGASSE, S. 2000. *Marco*. Roma.
- LÉON-DUFOUR, X. 1989. *Lettura dell'Evangelo secondo Giovanni I*. Cinisello Balsamo.
- LEROY, H. 1990. ἀφίημι; ἀφεις. In *EDNT I.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI.
- LIMBECK, M. 1997. *Evangelium sv. Marka*. Kostelní Vydří.
- LOHMEYER, E. 1963. *Das Evangelium des Markus - Ergänzungsheft. Kritisch-exegetischer Kommentar über das neue Testament*. Göttingen.
- LUCIAN. *Philopseudes*.
- LURKER, M. 1989. *Słownik obrazów i symboli biblijnych*. Poznań.
- LUTHER, M. 1956a. Komentár ku Magnifikat. In *Luther's Works 21*. St. Louis, MO:295–358.
- 1956b. Komentár k Jánovi. In *Luther's Works 22*. St. Louis, MO.
- 1962. Že Ježíš Kristus sa narodil ako Žid. In *Luther's Works 45*. Minneapolis, MN:195–230.
- 1992. Šmalkaldské články. In *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*. Liptovský Mikuláš.
- LUZ, U. 2002. *Das Evangelium nach Matthäus*. Neukirchen-Vluyn.
- MACKIE, G. M. 1903. *Bible Manners and Customs*. London.
- MAGNESS, J. 2006. What Did Jesus' Tomb Look Like? *BAR* 32:38–49.
- MALINA, A. 2002. *Gli scribi nel Vangelo di Marco. Studio del loro ruolo nella sua narrazione e teologia*. Katowice.
- MANN, C. S. 1986. *Mark*. (AB 27). New York.
- MANNS, F. 1984. *Leggere la Mišnah*. (Studi biblici 78). Brescia.
- MANSON, T. W. 1951. The Cleansing of the Temple. *BJRL* 33:271–282.
- MARCUS J. 2000. *Mark 1-8*. (AB 27). New York.
- MATOUŠEK, J. 1995. *Gnose*. Praha.
- MAYNARD, A. 1985. Ti emoi kai soi. *NTS* 31:582–586.
- MEIER, J. P. 2000. The Debate on the Resurrection of the Dead: An Incident from the Ministry of the Historical Jesus? *JSNT* 77:8–14.
- 2001. *A Marginal Jew: Rethinking the Historical Jesus, 3: Companions and Competitors*. (ABRL). New York.
- MEKLEIJOHN, J. W. 1996. *Herodiáni*. In *Nový biblický slovník*, edited by J. D. Douglas. Praha: 290.
- MERK, O. 1990. ἄρχω. In *EDNT I.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI.

Úvod

- METZGER, B. M. 1971. *A Textual Commentary on the Greek New Testament*. Stuttgart.
- 1987. *The Canon of the New Testament: its Origin, Development, and Significance*. Oxford.
- 2002. *Textual Commentary on the Greek New Testament*. Stuttgart.
- MIELCAREK, K. 2008. Chrystologia Ewangelii Synoptycznych. In *Teologia Nowego Testamentu, Tom I.: Ewangelie Synoptyczne i Dzieje Apostolskie*, edited by M. Rosik. Wrocław:81–128.
- 2008. *IEPOYΣAΛEM IEPOΣOΛYMA. Starotestamentowe i hellenistyczne korzenie Łukaszwego obrazu świętego miasta w świetle onomastyki greckiej*. Lublin.
- MICHEL, O. 1959. Eine Philologische Frage Zur Einzugsgeschichte. *NTS* 6:81–82.
- MOLONEY, F. J. 2002. *The Gospel of Mark: A Commentary*. Peabody.
- MORDEL, Š. 2007. *Dielo apoštolských otcov. Pojednanie o dielach apoštolských otcov a spisy zo života prvotnej cirkvi*. Spišské Podhradie.
- MOULTON, J. – MILLIGAN, G. 1929. *The Vocabulary of the Greek New Testament: Illustrated from the Papyri and other Non-literary Sources*. London.
- MYERS, C. 1988. *Binding the Strong Man: A Political Reading of Mark's Story of Jesus*. Maryknoll, NY.
- NESTLE, E. – ALAND, B. – ALAND, K. (ed.) 1993. *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart.
- NEUSNER, J. 1989. Money-Changers in the Temple: The Mishnah's Explanation. *NTS* 35:287–290.
- NOLLI, G. 1980. *Evangelo secondo Marco*. Città del Vaticano.
- NOVOTNÝ, A. 1992. Olivetská hora. In *Biblický slovník A-P*. Praha.
- Obrana augsburského vyznania. 1992. In *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*. Liptovský Mikuláš.
- ÖHLER, M. 1997. Eli aim Neuen Testament: Untersuchungen zur Bedeutung der alttestamentlichen Propheten im frühen Christentum. *BZNW* 88. Berlin.
- PANCZOVÁ, H. 1999. Predložky en a eis v novozmluvnej a klasickej gréčtine. In *Studia Aloisiana Bratislava*:163–173.
- 2002. *Vplyv Biblie na kresťanskú latinčinu. Grécizmy a hebrejizmy pri používaní predložky in*. Trnava.
- 2008. Technika prekladu z biblickej gréčtiny: problém hebrejizmov. In *Studia Biblica Slovaca 2007*. Svit:89–95.
- Papieska Komisja Biblijna. 2001. *Naród żydowski i jego Pisma święte w Biblii chrześcijańskiej*. Kielce.
- PERKINS, P. 1994. Mark. In *The New Interpreter's Bible. Volume VIII*. Nashville, TN.
- PESCH, R. 1968. Kind, warum hast du so an uns getan? (Lk 2,48). *BZ NF* 12:245–248.
- 1982. *Il vangelo di Marco*. Brescia. – 1976. *Das Markusevangelium, Kommentar zu Kap. 1,1-8,26*. (HTKTN II/1). Freiburg – Basel – Wien.
- 1980. *Das Markusevangelium. Kommentar zu Kap. 8,27-16,20*. (HTKNT II/2). Freiburg – Basel – Wien.
- PESCH, R. 1997. *Das Markusevangelium*. Freiburg.
- PICCIRILLO, M. 1998. *Vangelo E Archeologia*. Torino.
- PESCH, R. 1997. *Das Markusevangelium*. Freiburg. Pikaža, X. 1996. *Il vangelo di Marco*. Roma.
- POKORNÝ, P. 1974. *Výklad evangelia podle Marka*. Praha.
- 1982. *Výklad evangelia podle Marka, 2. vyd.* Praha. – 1988. *Vznik christologie*. Praha.
- 1993. *Literární a teologický úvod do Nového Zákona*, Vyšehrad.
- POPOWSKI, R. 1995. *Wielki słownik grecko-polski Nowego Testamentu*. Warszawa.
- RAD VON, G. 1964. *Deuteronomium*. Göttingen.
- RAKOCY, W. 2002. *Faryzeusze: Historia – Ewangelie. Jak rozumieć Pismo Święte*. Lublin.

- RATZINGER, J. 1990. *Die Tochter Zion*. Einsiedeln.
- REBELL, W. 1993. ὡσαύτᾳ. In *EDNT III.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI.
- REED, J. L. 2002. *Archaeology and the Galilean Jesus: A Re-Examination of the Evidence*. Harrisburg, PA.
- REILING, J. 1965. The Use and Translation of Kai egeneto, "and it happened", in the New Testament. *BT* 16:153–163.
- REISER, M. 2000. Numismatik und Neues Testament. *Biblica* 81:457–488.
- RHOADS, D. 1992. Zealots. *ABD VI*. New York.
- RICHARDSON, V. M. 2002. *Word Studies in the New Testament*. Bellingham, WA.
- RIŠKOVÁ, M. 2010. *Doba Ježíše Nazaretského*. Praha.
- ROMANIUK, K. 1975. Car ce n' é tait pas la saison de figues... (Mk 11, 12-14 parr.). *ZNW* 66:275–278.
- ROSE, CH. 2007. *Theologie als Erzählung im Markusevangelium: Eine narratologisch-rezeptions-ästhetische Studie zu Mk 1,1-15*. *WUNT* 2/236. Tübingen.
- ROSIK, M. 2004. *Ježus a judaizm w świetle Ewangelii według św. Marka*. (Rozprawy i studia Biblijne 15). Warszawa.
- RYKEN, L. – WILHOIT, J. C. 1998. *Słownik symboliki biblijnej*. Warszawa.
- SANDERS, E. P. 1985. *Jesus and Judaism*. Philadelphia, PA.
- SCROGGS, R. – GROFF, K. I. 1973. Baptism in Mark: Dying and Rising with Christ. *JBL* 92:531–548.
- SENECA *Hercules furens: Len zmienky o anglickom preklade a anglicko-latinskem vydaní. Do češtiny prekladané ako „Sílený Herkules“*
- SCHENKE, H.-M. 1984. The Mystery of the Gospel of Mark. *SecCent* 4:65–82.
- SCHENKE, L. 1988. *Das Markus Evangelium*. Stuttgart.
- SCHLÄGER, G. 1914. Die Ungeschichtlichkeit des Verräters Judas. *ZNW* 15:50–59.
- SCHMIDT, K. L. 1981. Die Stellung der Evangelien in der allgemeinen Literaturgeschichte. In *Neues Testament-Judentum-Kirche*. TB 69. München:176–186.
- SCHNACKENBURG, R. 2000. *Das Johannesevangelium II*. (HTKNT 4). Freiburg .
- SCHNEEMELCHER, W. 1997. *Neutestamentliche Apokryphen II, Apostolisches Apokalypsen und Verwandtes*. Tübingen.
- 1999. *Neutestamentliche Apokryphen in deutscher Übersetzung I-II*. Tübingen.
- SCHNEIDER, G. 1995. *Evangelia infantiae apocrypha. Apokryphe Kindheits-evangelien. Griechisch, Lateinisch, Deutsch*. Freiburg.
- SCHNELLE, U. 2005. *Einleitung in das Neue Testament*. Göttingen.
- SCHOLLMAYER, G. 1836. *Jesus und Judas. Ein kritischer Versuch*. Lüneburg.
- SCHRAMM, T. 1990. ἔρχομαι. In *EDNT II.*, edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI.
- SCHULZ, R. 1903–1989. *Art. Judas Ischarioth*. RGG 3. Tübingen.
- SCHWEITZER, A. 1984. *Geschichte der Leben-Jesu-Forschung*. Tübingen.
- SCHWEIZER, E. 1999. *Il vangelo secondo Marco*. Brescia.
- SMITH, C. W. F. 1960. No Time for Figs. *JBL* 79:315–327.
- SMYTH, H. W. 1984. *Greek Grammar*. Cambridge, MA.
- SÖLL, G. 1978. *Mariologie*. Freiburg – Basel – Wien.
- SOUČEK, J. B. 1983. *Utrpení Páně podle evangelií*. Praha.
- SOUŠEK, Z. 1995. *Khiby Tajemství a Moudrosti I: Mimožidovské Spisy – Pseudepigrafy*. Praha.
- SPENCE-JONES, H. D. M. 2004. *Isaiah Vol. II. The Pulpit Commentary*. Bellingham, WA.
- STANDAERT, B. 2010. *Évangile Selon Marc: Commentaire Première Partie Marc 1, 1 À 6, 13*. Paris.
- STEIN, R. H. 2008. *Mark*. (BECNT 21). Grand Rapids, MI.
- STERN, D. H. 2004. *Komentarz żydowski do Nowego Testamentu*. Warszawa.

Úvod

- STOCK, A. 1989. *The Method and Message of Mark*. Wilmington, DE.
- STOCK, K. 1978. *L'attività di Gesù a Gerusalemme. Marco 11-12*. Roma.
- 2003. *Marco. Commento contestuale al secondo Vangelo*. Roma.
- STRACK, H. L. – BILLERBECK, P. 1924. *Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch*. München.
- 1983. *Das Evangelium nach Markus, Lukas und Johannes und die Apostelgeschichte (Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch)*. München.
- STRENKOVÁ, I. F. 2011. Čarodejníctvo a trest smrti (Ex 22,17). *Studia Biblica Slovaca* 1:30–47.
- Synopsis quattuor Evangeliorum*. 1967. Stuttgart.
- ŠTRBA, B. 2006. Čo urobil Peter, keď kohút druhýkrát zaspieval? Filologická poznámka k slovesu ἐπιβάλλω v Mk 14,72. In *Studia Biblica Slovaca 2005*. Svit:60–72.
- 2007. *Miqveh – rituálne vodné zariadenie na očisťovanie v ranom judaizme*. In *Studia Biblica Slovaca 2006*. Svit:79–106.
- 2007. *Zákony o očisťovaní v Knihe Levitikus*. In *Legislatívne texty Biblie I*, edited by P. Farkaš. Bratislava – Nitra:118–130.
- 2009. „Nečistý nemá dedičstvo“ (Ef 5,5). Komparácia pojmov nečistota a dedičstvo v Corpus Paulinum s ich starozákonným použitím. In *Pavlova rétorika na pozadí Starého zákona*, edited by M. Kardis, D. Slivka. Prešov:3–90.
- 2010. *Novozákonní presbyteri*. Skúmaním pojmu „presbyter“ ku koreňom kňazskej identity. In J. Repko, B. Štrba a kol.: *Kňaz včera a dnes*. Biblicko-teologické prednášky, Badín:37–48.
- 2011. *Talit – modlitebný šál*. In: <http://www.blazejstrba.eu/lang/sk/worship-to-the-word/rozne-temy/talit/> (2011-12-17).
- TAYLOR, V. 1966. *The Gospel According to St. Mark : The Greek Text with Introduction, Notes and Indexes*. London.
- The Westminster Study Edition of the Holy Bible*. 1948. Philadelphia, PA.
- THEISSEN, G. 1992. *The Gospels in Context : Social and Political History in the Synoptic Tradition*. Edinburgh.
- THEISSEN, G. 1983. *Miracle Stories of the Early Christian Tradition*. Edinburgh.
- TICHÝ, L. 2001. *K otázke kauzálného významu predložky eis v novozákonní řečtině*. *Studia theologica* 1:55–60.
- 2002. *Kauzální význam předložky eis v Novém zákoně podruhé (a naposled)*. *Studia theologica* 4:45-52.
- 2005. *Tzv. passivum divinum v Novém zákoně*. *Studia theologica* 3:18–29.
- TIŇO, J. 2013 ed. *Exodus*. Trnava
- DU TOIT, D.S. 2006. *Der abwesende Herr: Strategien im Markusevangelium zur Bewältigung der Abwesenheit des Auferstandenen*. WMANT 111. Neukirchen-Vluyn.
- TRAUTMANN, M. 1980. *Zeichenhafte Handlungen Jesu*. Würzburg.
- TRICK, B. R. 2007. *Death, Covenants and the Proof of Resurrection in Mark 12:18-27*. *NovT* 49:232–256.
- TROCME, E. 2000. *L'Évangile selon Saint Marc*. (CNT 2). Genève.
- TRONINA, A. 1981. *Saduceusze – Historia i doktryna stronnictwa*. *Ruch biblijny i liturgiczny* 34:215–220.
- TRSTENSKÝ, F. 2008. *Svet Nového zákona*. Svit.
- 2009. *Prvé a najväčšie prikázanie v evanjeliových textoch*. *Nové Horizonty: časopis pre teológiu, kultúru a spoločnosť* 3:108–112.
- VALČEK, P. 2006. *Slovník literárnej teórie*. Bratislava.
- VANNI, U. 1991. *L'Apocalisse, Ermeneutica, esegesi, teologia*. Bologna.
- VARŠO, M. 2010. *Abdiáš, Jonáš, Micheáš*. (KSZ 2). Trnava.

- VERGILIUS, M. P. 1981. *Aeneas*. Bratislava.
- VIDAL, M. 1996. *Un Juif nommé Jésus. Une lecture de l'Évangile à la lumière de la Torah*. Paris.
- VOGLER, W. 1983. *Judas Iskarioth: Untersuchungen zu Tradition und Redaktion von Texten des Neuen Testaments und ausserkanonischer Schriften*. Berlin.
- VOUGA, F. 1997. *Dějiny raného křesťanství*. Brno.
- VÖLKE M. 1991. ὁδός, οὐ, ἦ. In EDNT II., edited by H. R. Baltz a G. Schneider. Grand Rapids, MI:491–492.
- WAHLEN, C. 2007. The Temple in Mark and Contested Authority. *BI* 15:248–267.
- WALLACE, D. B. 1996. *Greek Grammar Beyond the Basics: An Exegetical Syntax of the New Testament*. Grand Rapids, MI.
- WEATJEN, H. 1965. The Ending of Mark and the Gospel's Shift in Eschatology. In *ASTI* 4:115–120.
- WEEDEN, T. H. 1971. *Mark: Tradition in Conflict*. Philadelphia, PA.
- WHITERINGTON III., B. 2001. *The Gospel of Mark. A Social and Rhetorical Commentary*. Grand Rapids, MI.
- WIELAND, W. 2009. *A Textual Commentary on the Greek Gospels*. Bremen.
- WILLIAMS, P. J. 2004. *Early Syriac Translation Technique and the Textual Criticism of the Greek Gospels*. Piscataway, NJ.
- WILLIAMS, R. J. – BECKMAN, J. C. 2007. *Williams' Hebrew Syntax*. Toronto.
- WISEMAN, D. 1986. Medicine in the Old Testament World. In *Medicine and the Bible*, edited by B. Palmer. Exeter.
- WITHERINGTON, B. 2001. *The Gospel of Mark. A Socio-Rhetorical Commentary*. Grand Rapids.
- WOJCIECHOWSKI, M. Czynności symboliczne Jezusa. In *Studia z biblistyki VI*, edited by J. Łach. Warszawa:1–253.
- WREDE, W. 1901. *Das Messiasgeheimnis in den Evangelien: Zugleich ein Beitrag zum Verständnis des Markusevangeliums*. Göttingen.
- WUEST, K. S. 1966. *Wuest's Word Studies from the Greek New Testament for the English reader*. Grand Rapids, MI.
- YARBRO COLLINS, A. 2007. *Mark*. (Hermeneia). Minneapolis, MN.
- YSEBAERT, J. 1994. *Die Amtsterminologie im Neuen Testament und in der alten Kirche: Eine Lexikographische Untersuchung*. Breda.
- ZERWICK, M. – Grosvenor, M. 1993. *A Grammatical Analysis of the Greek New Testament*. Roma.
- ZERWICK, M. (ed.) 1961. *Lexicon Graecum Novi Testamenti*. Paris. – 1990. *Biblical Greek*. Roma.
- ZELLER, D. 1999. Bedeutung und religionsgeschichtlicher Hintergrund der Verwandlung Jesu (Markus 9:2-8). In *Authenticating the Activities of Jesus*, edited by B. Chilton – C. Evans. Leiden:303–321.
- ZIMMERMANN, H. 1990. Das absolute ἐγὼ εἶμι als die neutestamentliche Offenbarungsform. *BZ* 4:54–69.
- ZWIEP, A. W. 2004. *Judas and the Choise of Matthias: A Study on Context and Concern of Acts 1,15-26*. (WUNT 187). Tübingen.